

UNGAS INFLYTANDE I KULTURSKOLAN

Resultat från en enkätstudie 2020

KULTURSKOLERÅDET

Kulturskolerådet är en ideell, partipolitiskt och fackligt obunden förening där kommuner samverkar för en tillgänglig och högkvalitativ kulturskoleverksamhet.

Vår vision är att alla barn och unga har likvärdiga möjligheter att utvecklas genom kulturutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet.

Kulturskolerådet | Hornsgatan 103 | 117 28 Stockholm
E-post: generalsekreterare@kulturskoleradet.se | www.kulturskoleradet.se

FÖRORD

Ungas inflytande, delaktighet och rättigheter har sedan länge varit prioriterade frågor, inte minst inom kultursektorn. Unga är också en prioriterad målgrupp i kommunernas kulturverksamhet och i såväl lokala, regionala som nationella styrdokument uttrycks ofta en vilja att målgruppen ska ha goda möjligheter att påverka. Barnkonventionens implementering i lagstiftning 2020 har ytterligare bidragit till ett ökat fokus på barnets rättigheter.

På Kulturskolerådets årsmöte i mars 2020 togs ett beslut om ett ökat fokus på barns inflytande och rättigheter i rådets verksamhet. I syfte att få en bättre överblick av situationen genomfördes en enkätstudie riktad till landets kulturskolechefer. I denna rapport redovisas resultatet. Sammantaget svarade 193 kommuner.

Som offentligt finansierad verksamhet ställs särskilda krav på ungas inflytande i verksamheten – det är ett arbete som måste göras. Kanske kan också ett ökat inflytande från unga stärka och utveckla kulturskoleverksamheten så att den förblir relevant och angelägen även i fortsättningen!

Kulturskolerådet kommer att använda resultatet för att få riktning och prioritering på fortsatt utvecklingsarbete. Ett exempel är en skrift kring ungas inflytande som förväntas bli klar hösten 2020. Vi hoppas också på att enkätens resultat diskuteras på regionala chefsträffar eller i andra forum i syfte att stärka lokalt utvecklingsarbete.

Torgny Sandgren
generalsekreterare, Kulturskolerådet

SAMMANFATTNING

Under våren 2020 genomförde Kulturskolerådet en enkätundersökning som gick ut till kulturskolecheferna i landet. 193 kommuner svarade (av de 285 kommuner som har musik- eller kulturskola).

Studiens resultat visar att unga har ett ganska begränsat inflytande över kulturskolornas kursutbud och verksamhet. 70 procent bedömer att unga har ett litet eller väldigt litet inflytande över utbud. Unga har däremot ett stort inflytande över undervisningsformerna. 78 procent bedömer att barn och unga har ett högt eller ett väldigt högt inflytande över undervisningsformerna.

Enkäten visar att chefer i kulturskolan aktivt verkar för att lärare och pedagoger ska främja ungas inflytande. 57 procent uppger att de ställer ett sådant krav på lärare och 75 procent av cheferna följer också upp detta i medarbetarsamtal. Inflytandearbete kan också utgöra ett kriterium för lärarnas löneutveckling. Enkäten visar också att 93 procent uppger att de har ett aktivt arbete för att möta ungas intresse av ämnen och uttryck.

Enkätens resultat visar att en ganska hög andel av kulturskolorna, 45 procent, saknar ett system för ungas inflytande över verksamheten i form av en plattform där unga självständigt har möjlighet att påverka, exempelvis genom elevförening. 23 procent har en RUM-förening (Riksförbundet Unga Musikanter). 21 procent uppger att det sker på annat sätt och 7 procent har en annan elevförening än RUM.

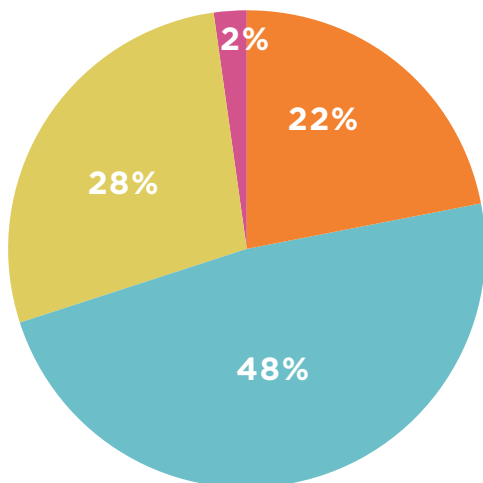
Resultatet från enkäten visar på ett stort behov av att stärka nätverk mellan unga men också mellan chefer i syfte att stärka ungas inflytande.

I resultatet framkommer att Kulturskolerådet bör arbeta aktivt med frågan och att den är angelägen. Det kan ske genom att opinionsbilda för lagstiftning eller andra insatser som kan stärka infrastrukturen runt kulturskolorna. Flera vill också se att Kulturskolerådet bedriver utvecklingsprojekt, exempelvis kring ungas organisering och lokal utveckling.

UNGAS INFLYTANDE ÖVER KULTURSKOLANS UTBUD

I enkäten fick kulturskolechefer bedöma i vilken utsträckning barn och unga har inflytande över kulturskolans utbud, det vill säga vilka erbjudanden, kurser med mera som erbjuds i aktuell kommun.

UNGAS INFLYTANDE ÖVER UTBUD

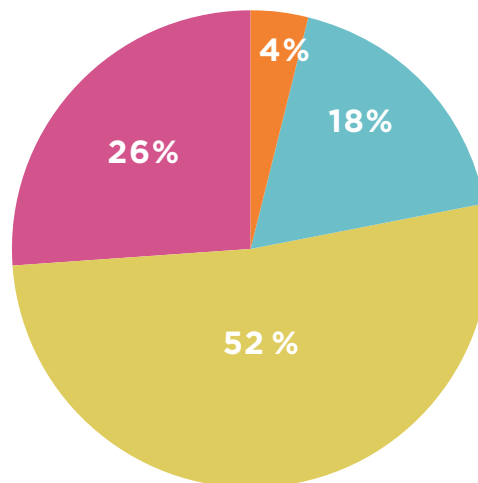
- Väldigt liten
- Liten
- Hög
- Väldigt hög

Resultatet visar att 70 procent bedömer att unga har inflytande över utbudet i liten eller väldigt liten utsträckning. 30 procent bedömer att unga har hög eller väldigt högt inflytande över utbud.

INFLYTANDE ÖVER UNDERVISNINGSFORMER

Kulturskolans chefer fick även bedöma i vilken utsträckning barn och unga har inflytande över kulturskolans lektioner och arbetsformer.

INFLYTANDE ÖVER UNDERVISNINGSFORMER

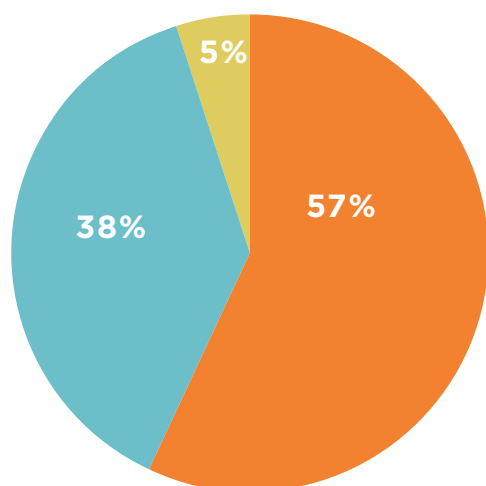
- Väldigt liten
- Liten
- Hög
- Väldigt hög

På denna fråga bedömer 78 procent att barn och unga har ett högt eller ett väldigt högt inflytande över undervisningsformerna. 22 procent bedömer att inflytandet över undervisningsformer finns i liten eller väldigt liten utsträckning.

UPPDRAG FRÅN CHEFER TILL LÄRARE OM INFLYTANDE

I enkäten fanns en fråga om det finns ett lokalt uppdrag, från chef till pedagoger, om att lärarna ska se till att barn får inflytande, exempelvis genom att kurser skall starta med förväntningssamtal eller liknande. Svartalternativen var ja, nej och vet ej.

UPPDRAG FRÅN CHEFER TILL LÄRARE OM INFLYTANDE

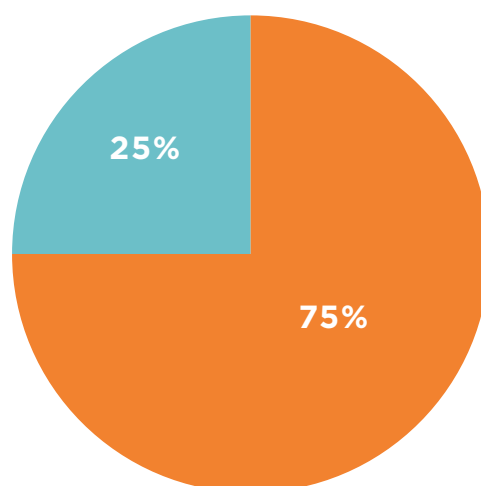
- Ja
- Nej
- Vet ej

57 procent av cheferna anger att de ger lärarna uppdrag att i undervisningen se till att barn får inflytande, 38 procent svarade nej och fem procent svarade att de inte vet.

UPPFÖLJNING AV PEDAGOGERNAS INFLYTANDEARBETE

Kulturskolecheferna fick svara på om de som chefer följde upp pedagogernas inflytandearbete genom exempelvis medarbetar- eller lönesamtal.

UPPFÖLJNING AV LÄRARNAS INFLYTANDEARBETE

- Ja
- Nej

75 procent uppger att följer upp pedagogernas inflytandearbete. 25 procent uppger att de inte gör det.

METODER FÖR UPPFÖLJNING – SKRIFTLIGA KOMMENTARER

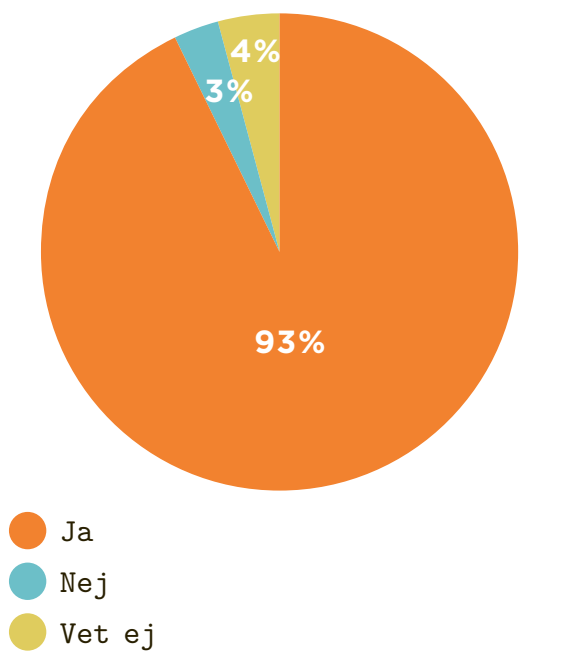
De som på något sätt följer upp lärarnas inflytandearbete ombads att skriftligt ange hur de följer upp, vilka metoder som används.

Resultatet visar att det vanligaste är att uppföljning sker via medarbetarsamtal, lönesamtal eller andra resultat- eller utvecklingsamtal med enskilda lärare. Det finns också kommuner som har inflytandearbete som kriterium för löneutveckling. Andra metoder som nämns är planeringsmöten inför/efter terminsstart, uppföljningsenkäter. Vissa har tagit fram ett standardiserat frågebatteri som lärarna årligen skall ställa till enskilda elever. Uppföljningen kan också ske som en integrerad del av ett sammantaget systematiskt kvalitetsarbete. Lärarnas erfarenheter tas också upp med lärarna som grupp, exempelvis i personalmöten för diskussion och reflexion. Vissa följer också upp barnens upplevelser av delaktighet. Några chefer nämner också att de gör lektionsbesök.

ARBETE FÖR ATT MÖTA UNGAS INTRESSEN FÖR ÄMNET OCH UTTRYCK

I enkäten fick cheferna svara på om de försöker möta ungas intresse av ämnen och uttryck, exempelvis genrer, verk, stil med mera.

ARBETE FÖR ATT MÖTA UNGAS INTRESSE FÖR ÄMNET OCH UTTRYCK

En stor andel, 93 procent, anger att de försöker möta ungas intressen för ämnen och uttryck. Tre procent svarar nej och fyra procent vet inte.

METODER FÖR ATT MÖTA UNGAS INTRESSE FÖR ÄMNE OCH UTTRYCK – SKRIFTLIGA KOMMENTARER

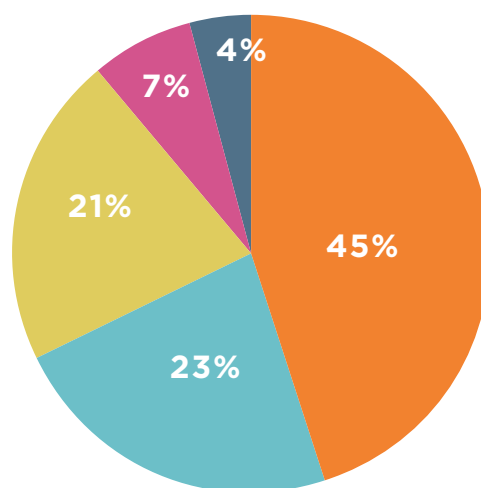
De som på något sätt arbetar med att försöka möta ungas intressen för ämnen och uttryck ombads att skriftligt ange vilka metoder som används.

Resultatet visar på flera metoder. Vanligast är att det sker genom förväntningar på lärare (lyhördhet och dialog med elever) och att lärarna ska hänga med i det samtida kulturlivet. Det kan också ske genom särskilda utvecklingsprojekt, förslagslådor, enkäter, fokusgrupper, dialog med elevråd eller föräldraföreningar. Några menar också att det kan ske genom att samverka med andra aktörer som möter unga exempelvis skola, fritidsgård, bibliotek och föreningar. Det finns även de som menar att det är viktigt att i personalgruppen ha en bred kompetens och att kulturskolan har möjlighet att ta in lärare för att testa nya uttryck och verksamhetsformer. Några menar också att dialog med föräldrar, enskilt eller via föräldramöten eller föräldraföreningar kan vara betydelsefullt.

SYSTEM FÖR UNGAS INFLYTANDE

I enkäten fanns en fråga om det finns ett system för ungas inflytande över kulturskolan, en plattform där unga självständigt har möjlighet att påverka, exempelvis genom elevförening.

SYSTEM FÖR UNGAS INFLYTANDE

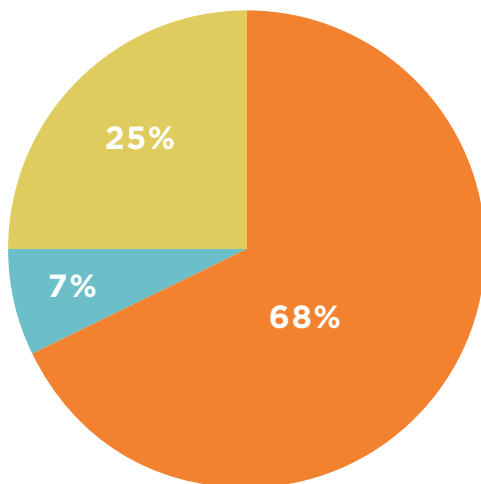
- Nej
- Ja, via föreningen RUM
- Ja, på annat sätt
- Ja, via en elevförening (annan än RUM)
- Vet ej

45 procent menar att det inte finns något system för ungas inflytande. 23 procent uppger att det sker via föreningen RUM. 21 procent svarar att det sker på annat sätt, sju procent via annan elevförening än RUM och fyra procent svarar att de inte vet.

BEHOV AV ATT STÄRKA NÄTVERK FÖR ELEVER

Cheferna fick uppge om de upplever att det finns behov av att stärka nätverkande, möten och erfarenhetsutbyten mellan ungas lokala inflytandeorgan/plattformar regionalt eller nationellt.

BEHOV AV ATT STÄRKA NÄTVERK FÖR ELEVER

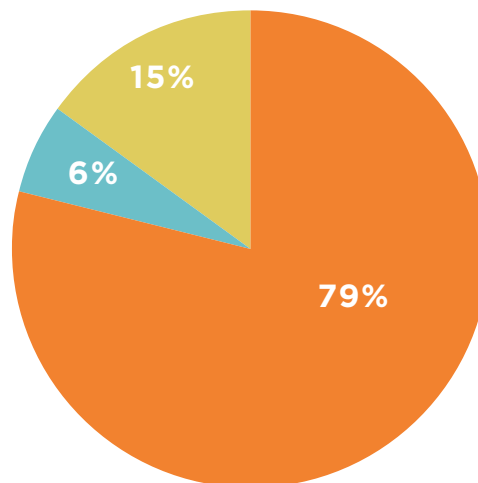
- Ja
- Nej
- Vet ej

En stor andel, 68 procent, menar att det finns behov av att stärka nätverk för unga.

BEHOV AV ATT STÄRKA NÄTVERK MELLAN CHEFER

Cheferna fick även svara på om det finns det behov av att stärka nätverkande och erfarenhetsutbyten mellan chefer kring ungas inflytande och rättigheter.

BEHOV AV ATT STÄRKA NÄTVERK FÖR CHEFER

- Ja
- Nej
- Vet ej

Resultatet visar att det finns ett stort behov av nätverkande och erfarenhetsutbyte mellan chefer. 79 procent uppger att ett sådant behov finns.

VAD KAN KULTURSKOLERÅDET GÖRA?

I enkäten fick kulturskolechefer möjlighet att lämna synpunkter vad de tycker att Kulturskolerådet kan göra för att stärka kulturskolornas lokala arbete i syfte att utveckla ungas inflytande i kulturskoleverksamhet. I detta avsnitt har inspelen sammanställts under olika teman. De förslag som nämns är inte enbart aktiviteter som Kulturskolerådet själva ska ta operativt ansvar för, utan också områden där vi kan påverka andra, initiera samarbeten och opinionsbilda.

STÄRKA INFRASTRUKTUREN FÖR KULTURSKOLORNA

Flera menar att en lagstiftning som säkrar kulturskoleverksamhet i alla kommuner skulle kunna rymma mål om ungas inflytande. Flera menar att Kulturskolerådet fortsatt skall verka för en sådan lagstiftning.

Några lyfter behovet av regionala samordnare som kan bistå i arbetet med att stärka ungas inflytande, organisering och samverkan med olika ungdomsorganisationer samt erfarenhetsutbyte och utvecklingsprojekt mellan kommunerna.

Flera lyfter att grundutbildning för lärare och pedagoger behöver ett större inslag kring detta med inflytande och delaktighet. Kulturskolan skiljer sig från obligatorisk skola där staten sätter mål och inriktning. Det behövs även chef- eller rektorsutbildningar där inflytande fokuseras. Enkäten visar att ledarna har ett stort ansvar, och det finns många exempel där ledarna ger tydliga uppdrag till lärare och pedagoger, och att detta följs upp i medarbetarsamtal och som kriterium för löneutveckling. Ledarna har också en viktig uppgift i

att förklara varför det är viktigt med ungas inflytande.

Vissa lyfter att kulturskolornas digitala kompetens behöver stärkas. Möjligheterna att ha kontakt med unga i andra former, sociala medier och interaktion på andra sätt än de traditionella, kan ge ökade möjligheter för ungas inflytande.

KULTURSKOLECENTRUM

Några lyfter att Kulturskolecentrum kunde utveckla sina aktiviteter och insatser med ett ökat fokus på ungas inflytande. Det kan också ske som prioritering i deras bidragsgivning samt genom att synliggöra goda exempel från utvecklingsprojekt och skapa erfarenhetsutbyten. Kulturskolerådet föreslås ta dialog med Kulturskolecentrum kring ungas inflytande och rättigheter.

STÄRKA UNGAS ORGANISERING I KULTURSKOLAN

Enkätens resultat visar tydligt att det behövs ett ökat utbyte mellan elever samt skapas plattformar för möten. Vissa menar att det på sikt borde det finnas en nationell elevorganisation som kan stödja och stärka lokala elevföreningar (om nu unga vill det).

LÄRARNAS ARBETSFORMER

Några påpekar att lärare och pedagoger bör jobba när unga har bäst möjlighet att delta. Några har påpekat att man i för hög utsträckning bryr sig om lärarnas situation på ett sätt som innebär att ungas intressen kommer i bakgrunden.

ERFARENHETSUTBYTEN OCH SEMINARIER

Några påpekar att Kulturskoledagarna kunde ha ett ökat fokus på ungas inflytande genom inspirationsföreläsningar, erfarenhetsutbyten och lärande exempel. Det kan också ske genom särskilda kurser eller webinarier.

UTVECKLINGSPROJEKT

Några påpekar att Kulturskolerådet borde initiera utvecklingsprojekt kring ungas organisering, lokal utveckling, regional samverkan och samverkansprojekt. Rådet har tidigare haft liknande projekt och många påpekar att det gav goda resultat.

METODER OCH GODA EXEMPEL

Flera påpekar att det är viktigt att Kulturskolerådet via Kulturskoledagarna, tidning, webb, podcast, filmer med mera lyfter fram metoder och goda exempel. Någon föreslår att vi ska ta fram en skrift som samlar information, metoder och goda exempel. Ett annat förslag är att lyfta goda exempel med ett ”pris” som lyfter årets insats för ungdomsinflytande.

UNGA LEDER UNGA

Nåra påpekar att vi behöver se äldre unga som resurs och som på olika sätt kan stärka ungas möjligheter till inflytande och att engagera sig som ett stöd för andra unga i verksamheten.

UPPMÄRKSAMMA UTMANINGAR KOPPLADE TILL INFLYTANDE

Några svar visar att det kan finnas inbyggda utmaningar och att Kulturskolerådet behöver utmana och stimulera till diskussion. Ett exempel är att kulturskolan på vissa håll kan ha ett mer normativt utbildningsuppdrag där tradition, mål om mångfald av uttryck och stilar samt inriktning på verksamheten inte alltid är liktydigt med ungas perspektiv och intressen. Det kan också handla om att visa respekt för sakkunskap och kompetens hos lärarna och deras roll; unga vet inte alltid vad

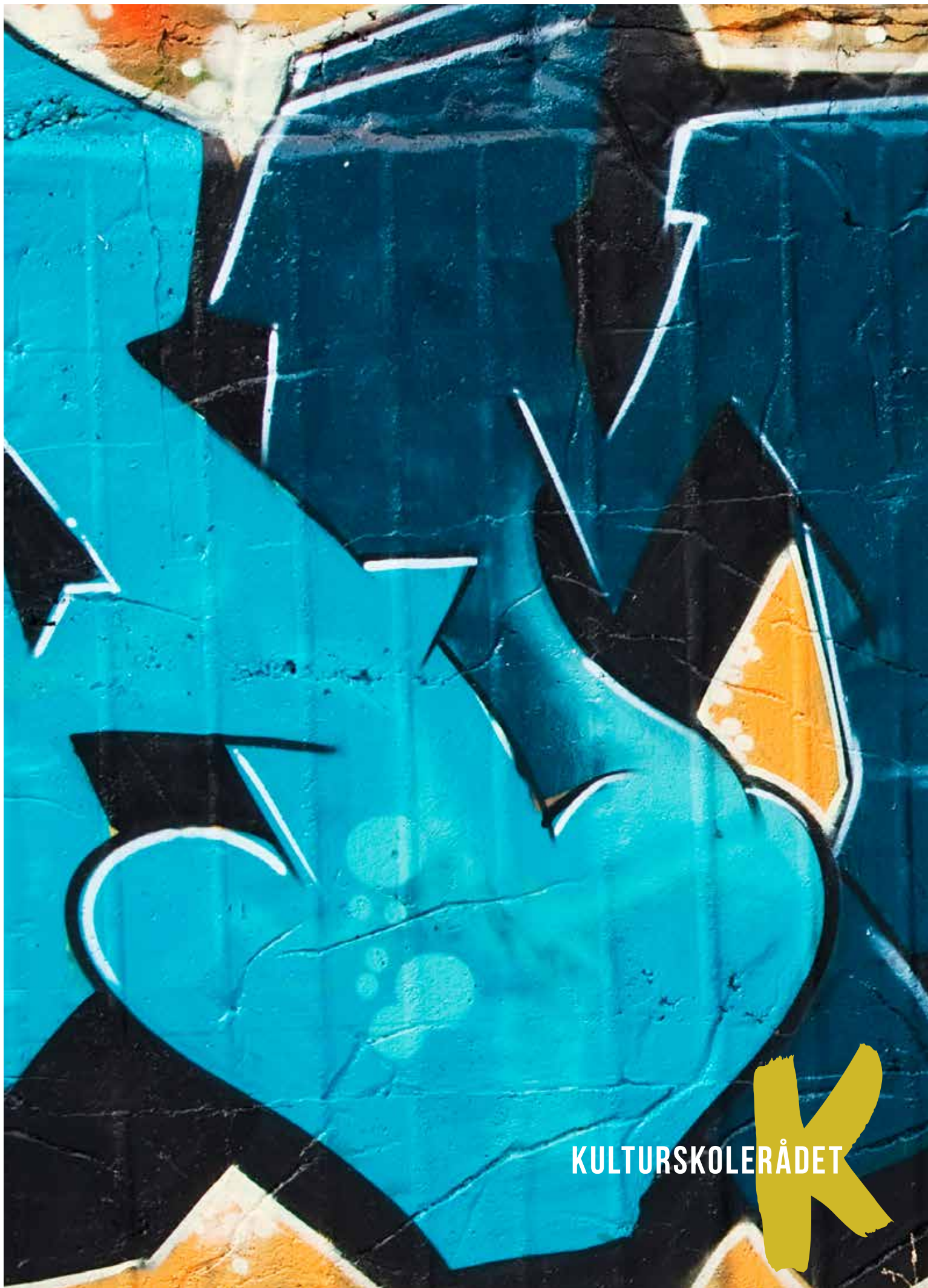
de behöver kunna för att komma dit de vill. Kulturskolan kan ha ett komplext uppdrag. Ledarna och kulturskolorna sitter också fast i den kompetens de har i sina pedagoger och måste ofta utgå från det. Förändring kan därför inte alltid ske på en gång. Det finns också en utmaning i att det kan bli så att man skapar strukturer som ”ser bra ut”, men som i realiteten inte gör att unga får mer inflytande. En annan fråga som rests är om vi verkligen vill ge barn och unga mer inflytande. Några menar att det ibland finns åsikter bland chefer och pedagoger, att unga inte ska ha mer inflytande, av olika skäl, exempelvis genom att kulturskoleverksamhet på vissa håll är en utbildning där unga inte kan veta sitt eget bästa utifrån en bildningsresa. En annan utmaning finns kopplat till utförarfrågan. Några menar att ungas reella inflytande kan öka om det finns fler aktörer än kommunen som bedriver verksamhet och att då verksamheten bättre skulle möta ungas intressen. Andra ser detta som en negativ utveckling, om kulturskolan skulle bli mer marknadsorienterad eller elevstyrd, då det kan påverka mångfald av uttryck.

UNGAS INFLYTANDE ETT MÅSTE

Några menar att Kulturskolerådet ska öka medvetenheten om att man måste arbeta för ett ökat inflytande för unga. I och med att Barnkonventionen blev en del av svensk lagstiftning 2020 så har kraven skärpts på kommunal verksamhet. Till detta kommer lokal, regional och nationella styrdokument som offentligt finansierad verksamhet måste ta tag i.

ÖVRIGA SYNPUNKTER

I enkäten fanns möjlighet att lämna övriga synpunkter som fritextsvar. Här är det många som mer allmänt menar att detta är en viktig fråga som skall tas på allvar och att det är viktigt att arbetet kring ungas inflytande hålls i. Fler uttrycker stor entusiasm för frågan och vill gärna delta i ett fortsatt utvecklingsarbete.

KULTURSKOLERÅDET

